

Excursie Schiermonnikoog van 5 t/m 8 oktober 2012

Vrijdagmorgen 5 oktober.

Om 8.00 uur zit ik panklaar, gepakt en bezakt, koffie gezet en brood gesmeerd. We hadden om 9.00 uur afgesproken bij mij thuis. Bij mij zouden we koffie drinken en het strijdplan voor deze dag maken. De telefoon gaat. Ik krijg bericht dat Peter wat later komt. Hij moet nog werken. Het kan wel 10.00 uur worden!!! Nadat ik twee rondjes om het huis heb gerend gaat het weer beter. Ik laat de koffie staan op het apparaat. Drinken ze straks lekkere sterke koffie.

Uiteindelijk arriveren mijn drie mede reisgenoten Peter, Jan en Ruud. Na de heerlijke koffie vertrekken we eindelijk richting het Lauwersmeer. Het regent lichtjes. Bij het Lauwersmeer regent het nog steeds lichtjes. In de regen houden we de eerste plas- en eetpauze bij Ulrum.

Vervolgens bezoeken we het Groningse wad bij Hornhuizen. Door het miezerige weer vallen de waarnemingen tegen. Daarna naar het Jaap Deensgat. Het weer is opgeklaard, de zon is doorgebroken, het leven ziet er weer stukken beter uit. Dit geldt ook voor de waarnemingen. We zien een Baardman, Bruine Kiekendief, Grote Zilverreiger en een groep Brandganzen met enkele Kolganzen. Op een paal zit een Slechtvalk. Plotseling paniek onder de Brandjes. Alles gaat de lucht in. En daar ineens vliegt een Zeearend. Het is een jonge vogel. Hij gaat in het gras zitten. Even later nog een. Deze keer een volwassen exemplaar (vermoedelijk een vrouwtje). Daar zitten ze dan recht voor ons, twee Zeearenden. Ze laten zich goed bekijken. De tijd bijna vergetend moeten we snel vertrekken naar de boot.

Bij de boot ontmoeten we de andere excursiegangers. Totaal negen personen (allemaal mannen). Zeven leden van de TVWG aangevuld met twee leden van de telgroep Engbertsdijkvenen. Het kaartjesapparaat werkt niet. Na een lange poos wachten gaan we eindelijk op de boot naar Schiermonnikoog. In de haven worden we uitgezwaaid door een steiger vol Steenlopers. Tijdens de overtocht worden enkele Zwarte Sterns gezien.

In de haven van Schier moeten we eerst fietsen huren. Iemand zegt dat er ook elektrische fietsen tussen staan. Nadat Theo twee rijen met fietsen heeft onderzocht, blijkt dit slechts een gerucht te zijn. Gelukkig staat Talsma met een auto ons op te wachten om de bagage vast mee te nemen. We vertrekken tegen de wind in fietsend. Maar het zonnetje schijnt en de waarnemingen lopen op. Onderweg zien we o.a. Tapuit, Roodborsttapuit, Rosse Grutto en Boerenzwaluw.

Nadat we bij vakantieboerderij De Kooiplaats de bedden hebben opgemaakt, komt Wim Wijering van de Weerselose vogelwerkgroep op bezoek. Zij zitten met 24 personen in het gebouw naast ons. Wim vraagt of we mee willen doen met de Eurobirdwatch van 6 oktober. Met name de zeetrek is belangrijk. We spreken af dat wij op 6 oktober van 9.00 tot 11.00 uur de zeetrek tellen bij De Marlijn. Daarna fietsen we naar het dorp om een hapje te eten. Onderweg in de Bancks polder een Zwarte Ibis en een Roodhalsgans. Voor de meesten van ons is de Ibis een nieuwe soort. In de polder zitten nog weinig ganzen. Alleen een kleine aantallen Rotganzen en Brandganzen. De Westerplas blijkt een slaapplek van reigers te zijn. We tellen 10 Grote Zilverreigers en 17 Kleine Zilverreigers. Ook de Zwarte Ibis blijkt te slapen tussen de Zilverreigers. Verder zitten er Slobeenden, Bergeenden, Tafeleenden, Blauwe Reigers, Krakeenden, Pijlstaarten en Middelste Zaagbekken.

's Avonds blijkt het lastig te zijn om een eetgelegenheid te vinden. Na drie mislukte pogingen hebben we heerlijk gegeten bij een gelegenheid waar nog plaats genoeg was. Na de sterke verhalen bij de borrel, gaat iedereen tevreden slapen. 's Nachts wordt ik wakker van een raar geluid. Alsof er iemand op z'n tenen door de slaapzaal loopt. Het blijkt een muis te zijn die op z'n gemak van bed naar bed gaat.

Zaterdag 6 oktober.

Om 7.30 uur opstaan en om 8.15 uur vertrekken we richting De Marlijn. Het regent licht. Onderweg spotten we 2 Watersnippen. We maken een tussenstop bij de bunker. Op de bunker zien we verschillende zangers langs vliegen en ook 5 Dominees vogels (oftewel Beflijsters). De lichte vleugels zijn zichtbaar. De bef heb ik niet gezien.

Bij De Marlijn aangekomen is het harder gaan regenen. Gekleed in regenpakken stellen we de scopen op onder de niet waterdichte vloer van het strandpaviljoen. Het paviljoen is in het winterseizoen gedemonteerd, maar de

verhoogde vloer staat er gelukkig nog. Vol goede moed beginnen we met de zeevogeltrek want het is vandaag Eurobirdwatch. De wind had een kracht van 5-7 Bft en kwam uit NW, deze omstandigheden zijn gunstig omdat vogels die over zee trekken dan naar de waddeneilanden worden gedreven.

Het observeren van "zeevogeltrek" is een vak op zich. Speciaal aan deze tak van vogelen is de blootstelling aan regen, wind, kou en verwaaiend zand, leuk zijn de verrassingen van het ontdekken van vogels boven en tussen de golven. Soms heel ver weg en niet meer dan een stipje, maar soms ook verrassend dichtbij en adembenemend. Het gaat ongeveer als volgt in zijn werk; iedereen kijkt met zijn of haar verrekijker continue over de branding op ongeveer "twee uur". Het gebruiken van de kloktijden is een handig hulpmiddel om elkaar uit te leggen waar een vogel is gezien; twaalf uur is de loodlijn op de kust, negentig graden naar rechts is "3 uur" en negentig graden naar links is "9 uur". Omdat in de herfst de meeste vogels op de eilanden van oost naar west vliegen is het handig om de kijker op 2 uur te houden; bij het ontdekken van een vogel kan deze dan maximaal worden gevolgd en door andere vogelaars worden opgepikt. De communicatie tussen de tellers is heel belangrijk en gaat dan bijvoorbeeld als volgt: hé er komt een donkere meeuw aan op half 2, hij vliegt ruim boven de horizon. Waar waar, ik kan hem niet vinden? Hij passeert nu het grote schip. Hij zit ergens achter aan!! Oh ja gaaf, het lijkt wel een Velduil! Nee joh, het is een Grote Jager! Wouw, een Grote Jager die achter een Velduil aanjaagt!! Hartstikke tof. En dan zijn alle tellers weer even opgewarmd door de adrenaline of gewoon de kou even vergeten.

De regen loopt langs onze gezichten en brillen beslaan constant. Maar de trek is in volle gang. Ik probeer de diverse waarnemingen te tellen, wat niet meevalt. Uiteindelijk tellen we 300 Eiders, 215 Jan van Genten, 40 Zwarte Zee-eenden, 15 Grote Sterns, 15 Middelste Zaagbekken en 30 Duikers spec. Om 10.00 uur vliegt in de branding een Noordse Pijlstormvogel voorbij. De donkere bovenzijde, lichte onderzijde en de typische vlucht zijn goed zichtbaar

De Pijlstormvogels zijn helemaal aan het leven op zee aangepast. Indien de vogels zwemmen hoeven ze de vleugels maar omhoog te strekken om door de wind opgetild te worden. Eigenlijk vliegen ze niet echt maar zweven ze op de wind en maken ze gebruik van de golfdalen en golfpieken. Af en toe maken ze enkelen snelle en ondiepe vleugelslagen (met stijve vleugels). De pijlen glijden met de vleugels zijwaarts gestrekt (stijf zonder te bewegen) op de wind laag door een golfdal en zijn dan bijna niet te zien. Indien de windenergie te gering wordt zorgen ze voor een opgaande beweging boven de golven uit waarbij de vogel op zijn zij gaat vliegen met de vleugels naar boven en onderen, dit heet keilen. Tijdens de draaiing is een vogel te determineren want dan zijn de kleuren van boven- en ondervleugel het beste te zijn. De Noordse Pijl is zwart op de bovendelen en wit op de onderdelen en onderscheidt zich daardoor van de Grauwe Pijlstormvogel die over het hele lichaam donkerbruin is.

Verder zien we een Grote Jager en een Kleine Jager. Terwijl wij door de scopen de zee afturen merkt Harry droog op dat al een hele tijd een Grote Jager op het strand zit terwijl hij een dode zilvermeeuw aan het oppeuzelen is. De vogel zit op ongeveer 30 meter afstand.

Terwijl de zon eindelijk doorbreekt, breken wij ook op om koffie met appelgebak te gaan eten in De Marlijn. Daarna fietsen we naar het groene strand bij de vuurtoren genaamd De Zeester. Net aangekomen vliegt er een IJsgors over. Verder 16 Kramsvogels, Bonte Strandlopers, Bergeenden, Drieteenstrandlopers en Rosse Grutto.

Tussendoor vertelt Ruud, enigszins droog, dat hij z'n sleutelbos is verloren. Hij weet het al een dag. Het betreft de huissleutels en autosleutels. Zijn auto staat bij mijn huis geparkeerd. Goede raad is duur. Er wordt driftig getelefoneerd en Ruud krijgt het voor elkaar dat er reservesleutels bij mijn huis worden afgeleverd. Misschien is hij ze op de heenreis tijdens de plaspauze wel verloren.

We lopen door de duinen terug naar de vuurtoren waar onze fietsen staan. Net aangekomen melden enkele achterblijvers dat ze een Appelvink hebben gezien. Iedereen terug de duinen in, en jawel hoor met enige moeite kunnen we de vogel spotten in een duindoorn.

Nu richting de Westerplas waar we de vorige avond slaappleatsen van Kleine- en Grote Zilverreigers hebben geteld. Het wemelt van de vogels op de plas. O.a. Pijlstaart, Krakeend, Tafeleend, Wintertaling, Bergeend, Dodaars, Grote Zilverreiger en Rotgans.

De laatste locatie van deze dag is de toeristenhaven. Allereerst komen we een Tapuit tegen. De vogel vliegt voor ons uit en gaat telkens op een steen zitten. Hij laat zich goed bekijken. Bij de toeristenhaven spotten we Bontbekplevier, Goudplevier, Zilverplevier, 2 Grote Sterns, Kneu, 4 Steenlopers en een Tureluur.

's Avonds eten we bij dezelfde gelegenheid als de vorige avond. Na de gebruikelijke borrel, gaat iedereen weer tevreden slapen. Ondanks de regen van de ochtend was het een vogelrijke dag met voor de meesten wel een nieuwe soort. 's Nachts gaat de muis weer van bed naar bed.

Zondag 7 oktober.

We zijn weer vroeg uit de veren. Na het gebruikelijke brood smeren, thee en koffie zetten rijden we naar het strand. Deze keer schijnt de zon en kunnen we op de vloer van het paviljoen in plaats van er onder staan. Het waait echter stevig en de vloer wiebelt nogal. Dus staan we al spoedig weer op een rijtje naast het paviljoen op het strand. De waarnemingen zijn weer vele. Bij aankomst op het eiland waren er bijna nog geen Rotganzen. Op deze zondagochtend waren we getuige van de binnenkomst van grote groepen Rotganzen die over de zeereep richting Ameland vlogen en waarschijnlijk een bestemming ergens in het waddengebied hadden. Leuk waren trouwens de gemengde groepen Rotganzen met Eidereenden. De slierten Eiders en Rotganzen trekken constant in de branding langs. De Eiders zijn bijna allemaal mannetjes.

Deze keer minder Jan van Genten. We tellen 1000 Eiders, 100 Jan van Genten en 1000 Rotganzen. De Jan van Genten vliegen op grote afstand langs de horizon. Af en toe kun je de spectaculaire duikvluchten zien. Tussen al dit spektakel ontdekken we ook een aantal Dwergmeeuwen, 5 Grote Jagers (waarvan 2x een duo) en een Zwarte Zee-eend. Na de koffie met appelgebak (traditie) gaan we op advies van andere vogelaars op het duin zitten. Hier zitten we wel verder van de zee, maar het zicht is veel beter door de hogere zit. Vanuit deze positie keken we meer van boven op de golven en niet meer er tegen aan.

Het blijkt een goed advies te zijn. Er wordt een Vorkstaartmeeuw gespot (niet door mij!!) en 2x een Vaal Stormvogeltje. Ze zijn aanmerkelijk kleiner dan de Noordse Pijlstormvogel, vliegen actiever en hebben een kleine witte stuit en daardoor wel wat weg van een Huiszwaluw. We zien een Velduil die wordt achtervolgt door een Grote Jager. 1 Middelste Jager en 4 Kleine Jagers. Er vliegen wel 50 Putters over het duin.

Om Jagers te determineren kun je lang niet altijd terugvallen op kleedkenmerken. Vaak moet je het doen met formaat en vliegwijze. Zeker bij vogels op grotere afstand ontbreken kleeddetails en de verlengde staartveren zijn vaak afgebroken. De witte vlekken in de vleugel zijn het meest opvallend bij de Grote Jager. De Grote Jager onderscheid zich door zijn forse formaat, de trage en diepe vleugelslag en een rond buikje. De Kleine Jager is veel slanker in de vleugels en heeft geen "buikje". De Middelste zit hier tussen in en is lastiger op naam te brengen. Dit is zeg maar een Kleine Jager waarbij de armvleugel aanmerkelijk breder is en iets met een buikje.

Verzadigd van de zeevogels fietsen we in het zonnetje naar de Kobbeduinen. Bij het bakken eten we een boterham en genieten we van de zon. We zien een Bruine Kiekendief, Havik en Buizerd. In de struiken spotten we na enig zoeken en Grauwe Vliegenvanger en een Goudhaantje. Op de kwelder zitten groepen Groenpootruiters en Zwarte Ruiters. We gaan nog even Bokje trappen. In het gebied zijn recentelijk enkele Bokjes gespot. Een Bokje vliegt pas op uit z'n camouflage als je er bijna op trapt. Vandaar de omschrijving "Bokje trappen". We hebben geen succes.

De laatste bestemming van deze dag is de Bancks polder. Hier spotten we een Dwerggans met een drietal nakomelingen die vermoedelijk het resultaat zijn van een vrijpartij met een Brandgans. Op weg naar de Kooiplaats zien we een Torenvalk, Slechtvalk en 5 Lepelaars. Harry spot bij de haven nog een Krombekstrandloper.

Na een heerlijk maal in het dorp drinken we op deze geweldige dag. Na de bonte avond gaat iedereen weer tevreden slapen. De muis is er nog steeds.

Maandag 8 oktober.

Op deze laatste dag van de excursie is het poetstijd. Na het ontbijt gaat iedereen eerst z'n spullen pakken en daarna moet er worden gewerkt. Toiletten, douches en keuken worden schoongemaakt en gedweild. Bedden worden afgehaald en alle ruimten worden gezogen. Nadat de bagage door Talsma reeds naar de boot is gebracht stappen we op de fiets voor een laatste tocht over het eiland naar de haven.

Bij de haven spotten we nog een Rosse Grutto en een Zwartkopmeeuw.

Aangekomen in Lauwersoog is het tijd om te evalueren en om afscheid te nemen. We drinken nog gezamenlijk een kop koffie (of thee) en gaan op weg naar huis. De soortenlijst bevat 116 vogelsoorten.

Wij maken een tussenstop in de Bantpolder. Daar zien we een zwerm van wel 2500 Goudplevieren. Een spectaculair gezicht. Vooral als de groep draait in het zonlicht is de gouden glans goed zichtbaar.

Als laatste actie gaan we op zoek naar de sleutels van Ruud. En jawel hoor, op de plaats van onze eerste piaspauze liggen ze gewoon in het gras te glinsteren. Na dit laatste hoogtepunt gaan we naar huis.

Samenvattend was het een zeer geslaagde excursie.

Mijn top vijf is:	1	Noordse Pijlstormvogel
	2	Middelste Jager
	3	Vaal Stormvogeltje
	4	Zwarte Ibis
	5	Beflijster

Hans van Leeuwen

Soortenlijst Schiermonnikoog 5 t/m 8 oktober 2012

Aalscholver	Holenduif	Scholekster	
Alk	Houtduif	Sijs	
Appelvink	Huismus	Slechtvalk	
Barmsijs	Ijsgors	Slobeend	
Beflijster	Jan van Gent	Smient	
Bergeend	Kauw	Sperwer	
Blauwe Reiger	Keep	Spreeuw	
Boerenwaluw	Kievit	Staartmees	
Bontbekplevier	Kleine Jager	Steenloper	
Bonte Strandloper	Kleine Mantelmeeuw	Stormmeeuw	
Brandgans	Kleine Zilverreiger	Tafeleend	
Bruine Kiekendief	Kluut	Tapuit	
Buizerd	Kneu	Tjiftjaf	
Dodaars	Kokmeeuw	Torenavalk	
	Kolgans	Tureluur	
Drieteenstrandloper	Koolmees	Turkse Tortel	
Dwerggans	Koperwiek	Vaal Stormvogeltje	
Dwergmeeuw	Krakeend	Veldleeuwerik	

Eidereend	Kramsvogel	Velduil	
Ekster	Krombekstrandloper	Vink	
Fazant	Kuifeend	Vorkstaartmeeuw	
Fuut	Lepelaar	Waterhoen	
Gaai	Meerkoet	Waterral	
Goudhaantje	Merel	Watersnip	
Goudplevier	Middelste Jager	Wilde Eend	
Graspieper	Middelste Zaagbek	Winterkoning	
Grauwe Gans	Nijlgans	Wintertaling	
Grauwe Vliegenvanger	Noordse Pijlstormvogel	Witte Kwikstaart	
Groenling	Oeverpieper	Wulp	
Groenpootruiter	Pijlstaart	Zanglijster	
Grote Bonte Specht	Pimpelmees	Zilvermeeuw	
Grote Gele Kwik	Putter	Zilverplevier	
Grote Jager	Rietgors	Zwarte Ibis	
Grote Mantelmeeuw	Roodborst	Zwarte Kraai	
Grote Stern	Roodborsttapuit	Zwarte Mees	
Grote Zilverreiger	Roodhalsgans	Zwarte Ruiter	
Grutto	Roodkeelduiker	Zwarte Stern	
Havik	Rosse Grutto	Zwarte Zeeend	
Heggemus	Rotgans		
		Zwartkopmeeuw	

TOTAAL 116 SOORTEN